

DOI:10.33617/2522-9680-2019-2-70
УДК 247.616.7

МАНУАЛЬНА ТЕРАПІЯ У ЛІКУВАННІ ВІЙСЬКОВИХ ТРАВМ

■ Г. І. Таран, к. мед. н., лікар, дитячий хірург, дир.
С. В. Сидоренко, студент
К. О. Бовшик, студент
С. В. Волошин, студент

■ *Медичний центр ТОВ «УкрДНІПромедконсалтінг» «Клініка Мурзілка™», м. Дніпро*

Згідно вчення академіка А.І. Струкова – «структура і функція єдині». Актуальним є дослідити, як зміна структури функціональної одиниці призводить до зміни функції.

Мета дослідження: дослідити зв'язок між порушенням роботи ЦНС при посттравматичній патології хребта (в тому числі контузійній травмі) у військово-службовців ЗСУ. Обґрунтувати доцільність відновлення анатомічної цілісності хребта за допомогою мануальної терапії в їх лікуванні і реабілітації.

Матеріали і методи дослідження

У дослідженні брали участь 201 військовослужбовець ЗСУ у віці від 23 до 65 років, які мали травматичні ушкодження різного ступеню важкості: від локального больового синдрому в окремій частині спини до інсульту та парапарезів різного ступеня виразності. Обстеження пацієнтів проводились за діагностичними рекомендаціями The National Institute for Health and Care Excellence, Велика Британія (NICE, 2016) до та після проведення лікування хребта.

Схема лікування складалася з ортопедо-травматологічного лікування (мануальна терапія), двократно з інтервалом між процедурами 2 тижні.

Отримані результати: Скарги на гострий біль у спині розподілялися таким чином:

- гострий біль у різних відділах спини внаслідок невдалих стрибків з бронетехніки, падінь, тощо – 129 чоловік;
- біль у різних відділах спини внаслідок баротравми (контузії та мінно-підривної травми) – 51 особа;
- головний біль, що не піддавався корекції лікарськими препаратами – 16 чоловік;
- інсульт – 5 чоловік.

У всіх без винятку пацієнтів отримано значний позитивний ефект у лікуванні.

Усі 129 пацієнтів зі скаргами на гострий біль у спині відчували різке покращання загального стану, вільність рухів, покращення сну. У 9 пацієнтів цієї групи на мо-

мент закінчення курсу лікування залишалися скарги на дискомфорт у спині при важкому фізичному навантаженні.

У групі з 51 особи, де мали місце скарги на біль у різних відділах спини внаслідок баротравми (контузії та мінно-підривної травми) стан здоров'я повністю відновився у 29 випадках (58,33 %). 21 пацієнт відзначав значне поліпшення загального стану, відсутність постійного головного болю, відновлення фізіологічного сну, відновлення працездатності.

У групі з 16 чоловік, де мали місце скарги на головний біль, що не піддавався корекції лікарськими препаратами, отримано 100 % позитивний ефект лікування! Жоден пацієнт не скаржився на наявність головного болю.

Клінічний випадок: військовослужбовець ЗСУ під час боїв під Донецьким аеропортом отримав контузію під час близького розриву боєприпасу. Знаходився на лікуванні в лікарні ім. Мечникова 4 доби. Скарги на несамовитий головний біль. Симптоматична терапія препаратами групи А неефективна. При огляді – стан свідомості сплутаний. Сон відсутній 4 доби. Проведено репозицію С1, С2 праворуч, репозицію лівого щелепного суглоба. Пацієнт заснув «на руках». Через 3 доби після лікування відбув до діючої частини повністю здоровий.

У групі з 5 осіб, що перенесли клінічно доведений інсульт, усі отримали полегшення самопочуття та загального стану здоров'я. В жодного з пацієнтів не відновлювались стани слабкості, головний біль тощо. В двох з п'яти випадків на контрольних МРТ дослідженнях в найближчі 6 місяців після лікування зникли ознаки перенесеного інсульту. В описі МРТ констатується відсутність будь-яких відхилень в структурі мозку.

Висновки

У лікуванні і реабілітації військовослужбовців, що в силу дії на них різних травматичних факторів мають скарги на біль у різних відділах центральної нервової системи, обов'язково мають застосовуватися методи мануальної терапії.

